

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Praedicatorum Friburgensium lector - Cod. Ettenheim-Münster 191

Weisser, Philipp

[S.l.], 1628-1929

Dubium sextum

[urn:nbn:de:bsz:31-117415](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-117415)

extendere subitam, tunc tu in illo statu separatis fa,
 lesu nam et spau, ubi pat illa extendere, ideo dicta supra,
 extensio nem aptitudinalium non actualium esse
 räum futuram quantitatis, et ratio actualis exten,
 sio bene pot separari a quantitate non uero ap,
 titudinalis, ex quo patet ad arguta. |

Dubium Sextum
 Utrum Divisio Quanti-
 tatis in continuam et dis-
 cretam sit Generis in
 Species, Et quanam sint Pro-
 prietates Quantitatis?

Conclusio Prima
 Divisio Quantitatis in continua
 et discretam e generis in spes.

Hoc conito e gra aliquos recentiores q arbi-
 trant esse dimem analogi in sua analogata,
 ut ex argtis infra solvendis patebit.
 Pro hoc gra nos conito nostra. Jlla

Illa sunt vera species quantitatis quae partibus
 prout naturam quantitatis, illarumque graduum et
 determinantur per varios gradus in ipsa specie
 quantitatis studiatos, sed quantitas continua
 et discreta partibus prout naturam quantitatis,
 his, speciemque illiguntur per varios gradus. Quod
 hoc dicitur esse generis in specie. manifestum in
 anti resp. hanc et hanc. per vim. et in primum
 et partibus prout speciem quantitatis quae existit
 in extensione antitudo mali, patet. nam quia
 una quantitas est extensio; et est quantitas
 discreta est extensio, ut sub praesentibus dicitur,
 competuntque ei omnes proprietates quantitatis, quae
 est indivisibilis et mensurabilis. Quod manifestum vera quae
 ad istam partem. Quod vero determinent speciem
 quantitatis per aliquos gradus in ipso radice,
 hoc patet. Speciem quantitatis est extensio, sed aliam
 extensionem dicitur quantitas continua, aliam
 vero quantitas discreta. Quod videtur aliquos
 gradus distinctos in ipsa specie quantitatis ra-
 dicibus. quae patet, per omnia. in quantitate
 continua partes extensa sunt continua et indivisibilis,
 in quantitate vero discreta partes sunt
 discreta et indivisibilis, vel inextensa, ut patet,
 in numero ternario; quod aliam extensionem in
 quantitate continua; et aliam in discreta.

Conclusio Secunda.

Quantitas completa est generis resp. quan-
 titatis continua et discreta.

Haec sententia proutque manent explicatae praecedentibus.

P. V.

Pro, Illud e genus q̄ p̄ter de pluribz sp̄e differē
 rentibz in q̄ d̄i p̄ta quantitas completa in eis p̄ter
 hoc modo de ḡnima et discreta, q̄o illo quā ne,
 in ḡnū r̄p̄: illam. ma: et ḡnū p̄terent p̄ter
 min: in p̄n̄is q̄ quantitas completa p̄ter in q̄
 de ḡnima et discreta quantitate patet. Quoniam,
 si siḡdem q̄ sit quantitas discreta vel ḡnima
 recte ite q̄ sit quantitas. q̄o. Quā vero diffe
 ferant sp̄e patet et. non n. solo numero differē
 cum habeant diversas distas sp̄tes. q̄o differē
 sp̄e. Et ha magis patebit infra in declaratione
 ḡnima et discreta quantitates, quā n̄as et op̄as
 ḡnū am d̄p̄t̄y seu descriptiōnibz sumy explicā,
 hui unde et sit

Conclusio Tertia

Defiō Quantita,
 tis Continua.

Quantitas continua definitur solē hōmo.
 Quod sit extēnsio q̄dam, cuius partes
 copulāntur termino eōi. Ut n. g. linea ē
 quantitas continua cuius partes copulāntur ter
 mino eōi sc: puncto. q̄ terminū n̄q̄ ite eōs q̄o
 debet esse finis unius partis, et principium alterius.
 et si sermo de termino continuatūo fuerit
 si n. sermo sit de termino in eōatp̄io aut
 terminatūo q̄atē, ut e q̄m et ultimū p̄n̄y
 tū in linea, ille non pot̄ dici eōs terminū, sed
 pot̄y singularis, q̄o tū se t̄t̄ in ordine ad unā
 partem; et hinc et̄e q̄ terminū quantitates
 continua debeat esse q̄ in divisibile in quantitas,
 tate existens; si n. esset ultēriū divisibile in
 non pot̄et dici terminū, cum haberet adhuc
 aliq̄d aliud q̄ terminū, et huc in divisibile in
 lines

linea e punctu. in superficie, linea; in corpore
 superficies. Sed linea e divisibilis finitè,
 et superficies, qd non potest terminari: eadē
 de eūq. rāe e indivisibilitas. A. Lineam sicut
 et superficiem esse divisibilem manifestè, non
 potest in rāe terminari, in q̄ta se: ex linea
 et superficie componuntur certae partes quantitatis
 continua. licet in linea sicut se sit divisibilis q̄
 e quantu, non tū divisibilis in q̄ta q̄stis
 hinc superficiem, sed sub hac rāe et hinc
 suam indivisibilitatem.

Hae quantitas continua solent dividi in successi-
 vā et per manentem. Per manens e eadē
 pte partē simul existentē et copulandū hinc eadē
 et linea e quantitas p manens, qd oēs eius par-
 tes simul existunt unita termino eadē. Quan-
 titas successiva e illa cuius partes copulandū
 termino eadē, sed non simul existunt, ut longi-
 tudinis e quantitas successiva cuius partes pteritum
 nempe, p̄sens et futurum copulandū termino eadē
 in spāti sē: p̄ q̄ momento; sed tū non simul eadē
 sunt, hoc e eodem hinc, sed una pars precedit
 alteri imo tū sunt et motui repugnat
 tū partes simul existentes qd ex sua essētia e
 eis successiva de cuius rāe e hinc partes sibi
 invicem succedentes, qd quantitas continua p̄ma,
 nec dividit rursus in lineam, superficiem, et cor-
 pus. Linea e extensio q̄dam habens longitudi-
 nem sine latitudine et profunditate. Superficies
 e extensio habens latitudinem et longitudinem,
 carens a profunditate.

corp̄,

hinc: q̄ta.
 Quantitas q̄ta,
 una per manens.

Quant: successiva.

Alia hinc qua.
 Conti: p manentis.

Linea q̄ d.
 superficies q̄ d.

707
Corpus qd?

Corpus substantia
quod est qd dicitur
a quantitate
distinctione naturalis?

Corpus quantitas
latitudo qd?

corpus est extensio habens longitudinem, latitudinem,
nisi et profunditatem. Termini ceteri hanc
quantitatem supra sunt positi. Et hic
notanda distinctio inter corpus substantia substantia, et
inter corpus et partem in substantia quantitate.

Corpus namque substantia directe posita in substantia
substantia nihil est aliud, quam totum compositum nunc
ex materia et forma, sicut hoc est corpus sine substantia
corporea quae est compositum ex materia et forma.

Et dicitur corpus substantia directe posita si esse
totum compositum, quia corpus reduntur posita in
substantia substantia, non ad se totum compositum, sed
tunc partem aliquam componentem, ut materiam
vel partem integram, ut partem, aut materiam
et corpus in hac acceptione sunt quae significant tunc partem
sive compositi naturam, ad nullam substantiam directe
spectant, quia ut si est eius in completo. corpus quoque
et directe posita in substantia quantitate distinctione
a corpore sunt utramque partem et derivantur et nihil
est aliud quam quantitas sine extensio nisi,
positum in se et contra. Et tria dimensionum,
nempe nempe longitudinem, latitudinem, et profun-
ditatem, quae supponuntur hinc fundamenta ipsius
corpus substantia.

Circa has duas divisiones et gradus si spectentur
an sit generis in se, vel analogi in sua analogia,
gata. Et circa idem quod dicitur an quantitas
successiva nempe tempus, vel mensura sit
vera substantia quantitate directe posita in substantia
quantitate. Quae quidam affirmant. Quae sicut
tamen negant. Sed quae haec res plures vel plures
milia

aliqua, subtrahatur a se, sed non ad aliud quum ad
 hoc p[ro]p[ri]o. q[uo]d est nem[pe] p[ro]p[ri]o subalterna illig.
 p[ro]p[ri]o mai[or]i: numeri & g[en]er[is] r[ati]o: ternarii aut
 quaternarii, q[uo]d est ons q[uo]d se completu[m]. q[ui]p[ro]p[ter]ta
 ista p[ro]p[ri]o. Im[mo] p[ro]p[ri]o. Orat[ur] nam[que] q[uo]d se extensa
 q[uo]d non potest esse p[ro]p[ri]o g[en]er[is] g[en]er[is] p[ro]p[ri]o
 p[ro]p[ri]o and. p[ro]p[ri]o om[n]is sunt extensa ad extensa,
 nem[pe] ip[s]i[us] motu p[ro]p[ri]o, q[uo]d non sunt q[uo]d se exten,
 q[uo]d. V[er]u[m] t[ame]n et sententia p[ro]p[ri]o, unde q[uo]d magis
 placuit defendi poterit.

Conclusio Quinta.

Quinq[ue] assignari solent Proprie-
 tates Quantitatis.

1^a Quantitati nihil e[st] contrarium.
 hinc p[ro]p[ri]etas non p[ro]venit g[en]er[is] g[en]er[is] q[uo]d modo
 unit[us] et complet[us] fut[ur]us ut forma in s[ub]j[ect]o.
 contra hinc p[ro]p[ri]etas e[st] linea, q[uo]d non g[en]er[is] g[en]er[is]
 alteri linea, nec tr[ia]ng[ul]o, tr[ia]ng[ul]o, cum se
 mutuo ab eodem p[ro]p[ri]o non expellunt q[uo]d t[ame]n ex,
 p[ro]p[ri]o r[ati]o ad vera g[en]er[is] g[en]er[is].

2^a Quantitas non suscipit magis et minus.
 p[ro]p[ri]o. suscipit magis et minus e[st] m[en]sur[is] et r[ati]o, et r[ati]o,
 si in eodem p[ro]p[ri]o, sed m[en]sur[is] et r[ati]o t[ame]n q[ui]p[ro]p[ter]ta
 mit[ur] g[en]er[is] g[en]er[is], q[uo]d non est p[ro]p[ri]o g[en]er[is] g[en]er[is].
 Et hinc p[ro]p[ri]etas et non p[ro]venit g[en]er[is] g[en]er[is].
 p[ro]p[ri]o modo, cum et g[en]er[is] g[en]er[is].

3^a Proprietas e[st], q[uo]d p[ro]p[ri]o g[en]er[is] g[en]er[is] aliqua
 sicut e[st] g[en]er[is] g[en]er[is], et in g[en]er[is] g[en]er[is]; nam duo hinc
 na[m]q[ue] du[er] g[en]er[is] g[en]er[is] t[ame]n g[en]er[is] g[en]er[is].

5^a Proprietas
 Quantitatis.

1^a.
 Nihil esse con-
 trarium. Quati.

2^a.
 Non suscipit
 magis et minus.

3^a.
 Equatio e[st] magis,
 quatio p[ro]p[ri]o et
 similitudinarie
 sumpta.

Equalitas sumit
dupliciter.
i. proprie.

2. metaphoricè.

Et dicitur actus tunc aequalis, quia eam hanc sunt
aequalia; et hanc tunc aequalia quia motus sunt
aequalis, et motus tunc aequalis quia spatia sunt
aequalia. Haec proprietas ut melius intelligatur
notanda est ex Caricaturae aequalitatem sumi duplici-
titer. Primum ut distinguitur quia similitudine,
et sicut relatum unius quod ad aliud quod tunc
negativam exceptio hinc et inde; et sic sequitur quod
suntentia est proprietas illius. Alio modo sumit
aequalitas metaphoricè per ut relatum est quod
facta si similitudo, et nihil est aliud quam relatum
unius se habentis ad motum quod, ad aliud se
habens per motum quantum tunc negativam exceptio
hinc et inde; et sic aequalitas sequitur quantitatis,
semper similitudine dicitur nempe quantitate
mixturam de qua supra § 90. Et ex hoc nota-
bili facit per se hanc arguta quod fieri solent quia
hanc proprietatem quod, tunc tunc, competit quod
tunc quod modo ut eius verba clare indicant
si tunc de aequalitate intelligatur, vel inaequalitas,
se proprie sumpta, et tunc ad aliquam dicitur,
an ipsa relatio aequalitatis vel inaequalitatis
sit proprietas quantitatis, an potius fundamen-
ta huius relatio tunc Caricaturae videtur ipsa
relatio esse proprietas quantitatis. Alii non
dicunt aptitudinem esse fundamentum ad
habendum aequalem vel inaequalem extensionem ad proprietatem
quantitatis; et hi auctores magis placent, differtur ista proprietas
sumpta

sumpta p aptitudine ab ysa quantitate eo modo, que a fuita sistingunt modis prestanti accidentibus nempe sola rae raei tinata.

4a Proprietas e Divisibilitas, q competit et illi qto modo, et non intelligit de actuali dicit, hanc namq e mem accidens, sed intelligit de pxa pta ad dicitm, p fundens a dicitm p hifica, et mathematica, dicitm mathematica e illa q fit tm p designatum in ity, una partem ad alia separantib; d q p p m fit quantitati p pte fit p m d dicit hie partes extensas, et ita et dicit vero qe dicit simile, p n. in partes, quas fit, et dicit.

4a
Divisibilitas
p pte potentialis;
non actualis.

5a Proprietas e, qe Mensuram sumendo mensura tam active quam passive, et hanc mensurabilitas non querit quantitati qto modo, si no rae sumus mensura active, illa et querit unitati q tm non e quanta unum ca, ut si partem extensum i si vero sumus rae passive mensura, non querit quantitati infinita, illa n. non pt mensurari. Quod si loquamur de quantitate tm finita, rae querit et modo mensura, si. e quantitati, et si non scti, d q rae mensura fit rae p p mta quantitas, hie p hifica dicit dicit. Hic p p mta scti nonnulli annumerare impenetrabilitatem et non male, q impenetrabilitas hie modo dicitur. impenetrabilitas e in compositibilitas dicit corpus

5a.
Mensurabilitas
active et passive
sumpta.

de mensura
vide pag. 693.

Ratio impenetra-
bilitatis.

in eodem

in eodem loco. & in comprehensibilitate eius ex in
quantitatis sine utilitate necesse saluberrimis
de qua inpenetrabilitate plura alibi.

Obi cics 19. una spes non potest dici de altera
sed quantitas discreta per de ybinua, go non
sunt dua spes. et quod illa per hinc non est
generis in spes. mai: patet, qd una spes sunt
estiter opposita, go neguerunt de se inuicem
dicari. patet min: de lineis qd sunt quantitas,
longitudo dr qd sunt 10. vel 5. sed hic numerus
est quantitas discreta, go illa per de ybinua
R. Dicitur mai: non potest dici estiter quod
mai: de nominatiue negr mai: extra hinc
rei clarum habemus in 5. unitate qd sunt vera
spes unitas, et in ^{substantia} unitate, qd dr spes, per de 10,
genere se: qd sit spes.

Obi cics 20. Nulla spes potest fieri ex alia,
sed quantitas discreta fit ex quantitate con-
tinua. go non sunt dua spes. mai: patet in
atq; specie, non n. hoc potest fieri ex eque; mixto
ex diuisio ybinui resultat numerus, et eade
aroma y numerus fit ex diuisio ybinui. go
quantitas discreta fit ex y quantitate ybinua.
R. Dicitur mai: nulla spes potest fieri ex alia
fuita quod mai: matter negr mai: sunt
numery, hoc namq; qd spes differat ab ea a linario
fit a binario, non fuita, sed matter.

Dices

Dices sed si distincta quantitas multorum et
 ex pluribus quae quantitas prae potest de pluribus
 quam de distincta. Quae quantitas in eis non
 habet rationem generis recipi: quantitates quoniam
 distinctae, quae generi non potest per prae et postquam.
 Quae distinctio quae quoniam, quae potest per prae de quibus,
 una, multiter quae quoniam, multiter recipi
 quoniam. Et tunc negulis et ultima quae quoniam,
 quae ut aliis ordinat in ratione generis, dicitur multiter
 potest per prae et postquam haec est forma formam,
 ut patet in ente recipi: potest et recipi deus.

Potest et dici ad unum numerum quae se non fieri
 ex tunc quoniam, sed tunc quae acci deus ut patet
 in numero ratione quae non nisi fieri ex tunc
 quoniam. alia arithmetica quae fieri sed deus quoniam quoniam.
 haec quantitas in se recipi potest in arithmetica
 unum tunc deus quae pluribus quae quantitas in tunc
 recipi sed deus. An quantitas si: distincta quae
 tunc et potest an tunc ratione recipi, hinc
 deus quae. Quae quantitas distincta quae multiter
 a potest. potest. quae quantitas et potest quae tunc
 deus quae deus potest ut patet. Quae deus quae
 quae multiter. quae certe in se recipi potest
 tunc inter se, et quae distinctio tunc factum tunc
 intelligitur, distinctio deus deus quae distinctio
 quae.

Quae quantitas non tunc multiter, sed et
 realiter distinctio quae a potest. potest haec una ratione
 illa distinctio quae realiter quae ut non recipi potest quoniam

ut

vel quoniam unum potest existere sine alia in ratione; sed quoniam
 illas potest separari a potentia et separari ab illa a se in
 ratione nam quod distinguuntur realiter ut illa. man-
 nunt certas nec in omni distinctione signum distinctionis
 realiter potest assequari quia separatio unius ab alio in parte
 rei. nisi potest in factu necessitate eorum. di-
 stinctionem fidem potentia panis quibus mirabiliter in
 substantiam corpus Christi remanente sola quantitate
 et panis cum aliis acci dicitur. quod quantitas
 potest separari ex se a potentia et quod distinguuntur
 realiter ab illa, et hanc de quantitate dicta
 sufficiant.

Dubium Septimum.
 Vtrum Relatio con-
 stituat distinctum ge-
 nus entis; et quæ conditio-
 nes requirantur ad Re-
 lationem prædicamentalem

Sensu